

СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кінцевою метою державного управління в цілому є підвищення благоустрою громадян, покращення якості життя та розширення можливостей для розвитку людського потенціалу – тобто розвиток соціального виміру. Між тим, формуючи довгострокові прогнози державного управління, нерідко відбувається нехтування врахуванням саме соціальної складової. Для справедливості відмітимо, що прогнозування та моделювання саме соціальної складової – є однією з найважчих, але і найактуальніших проблем і в розрізі державного управління. Обґрунтуємо цю думку за допомогою прикладів.

Державне управління в цілому може розглядатися як циклічний процес, що складається з обов'язкового попереднього діагностичного дослідження, під час якого вивчається існуючий стан державних інституцій; формулювання коротко та довгострокових цілей розвитку держави; стратегічного планування з побудовою обґрунтованої системи довгострокових планів розвитку держави;

тактичного планування з формуванням оперативних дій та побудови управлінського контролю. Таким чином, формування стратегії державного управління формується на основі збалансованої системи прогнозів на короткострокову та довгострокову перспективу. І важкість врахування соціальної складової, а саме соціальних настроїв, соціальної напруженості, тобто різних проявів соціальної активності загалом, - призводить інколи до повного втрачання валідності таких прогнозів. Зауважимо, що найчастіше для вимірювання показників соціальної активності використовуються результати соціологічних опитувань громадської думки. Але, інколи, у суспільстві відбуваються непрогнозовані соціальні вибухи, що призводять до зниження надійності таких даних.

Так, наприклад, протягом 9–20 листопада 2013 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів власне опитування громадської думки методом інтерв'ю, під час якого було опитано 2011 респондентів, що мешкають в усіх областях України (включно з містом Києвом) та в Криму за стохастичною вибіркою, репрезентативною для населення України віком від 18 років. За отриманими результатами та у порівнянні із даними аналогічних опитувань КМІС у минулі часи після 2004 року протестні наміри українців з часом ставали слабшими. Якщо у грудні 2004 року 36% громадян висловили готовність брати участь у акціях соціального протесту, у лютому 2009 року — 32%, у лютому 2011 року — 25%, і 22% у середині листопада 2013 року [1]. Організатори дослідження зауважили, що «опитування проходило до оголошення рішення уряду призупинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» [1]. А генеральний директор КМІС Володимир Паніотто зазначив, що закінчення дослідження відбулось «за день до виступу М.Азарова з фактичною відмовою від підписання угоди про асоціацію з ЄС 29 листопада. Тому зафіксований у опитуванні рівень протестних настроїв помітно нижчий, ніж у грудні 2004 року під час Помаранчевої революції» [1]. Також професором було відмічено, що в Україні не розроблено моделі, за якими можна було б надійно прогнозувати соціальні вибухи.

Таким чином, врахування соціального виміру при формуванні політики державного управління вимагає подальших ґрунтовних досліджень з розробки методик врахування соціальних настроїв та передбачення соціальних вибухів, адже така методика дозволила б зменшувати соціальну напруженість, та попереджувати потенційні загрози. Також логічно

було б зробити висновок, що для побудови прогнозів необхідно користуватись результатами різних методик в комплексі. Так, наприклад, Андренко О.А., досліджуючи соціальну напруженість як вид загрози соціально-економічній безпеці регіону, узагальнює, що існуючі методики можна поділити на три групи: експертну оцінку суб'єктивної інформації (опитування, анкетування); застосування методів багатовимірного аналізу об'єктивної статистичної інформації; моделі, які включають два види інформації (суб'єктивну та об'єктивну), із залученням експертної оцінки або використанням статистичних методів обробки інформації [2, 120].

Так, використання комплексу математичних, статистичних та соціологічних методів покладено в основу аналізу сталого розвитку в глобальному та регіональному аспектах, що проводиться у Світовому центрі даних з геоінформатики та сталого розвитку в НТУУ «КПІ». Крім того, що запропонована методика оцінювання сталого розвитку як кватерного функціонала якості та безпеки життя людей, дозволяє розраховувати індекси сталого розвитку для регіонів України, дана методика цікава і в розрізі державного управління та врахування його соціальної компоненти. Так, наприклад, в складі категорії політики «Інституціональний розвиток» є індикатор ефективності державної влади, що базується і на результатах кількісних соціологічних опитувань, і на статистичних даних. Загалом складовими даного індикатору є рівень довіри до основних державних інституцій, кількість зайнятого населення у сфері державного управління, рівень свободи від корупції та готовність до протесту. Крім того, застосовувалась система експертного визначення вагових коефіцієнтів важливості складових загального індексу.

Наведені приклади є лише першими дослідницькими розвідками у визначеній сфері, перспектива ж подальших досліджень лежить, можливо, у долученні здобутків соціальної інженерії, використанні вже розроблених методів сценарного прогнозування, наприклад, технології Форсайт.

Список використаної джерел:

1. Прес-реліз «Готовність населення України до участі в акціях соціального протесту (до 20-х чисел листопада 2013)» - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=214&page=1>
2. Андренко О. А. Соціальна напруженість як вид загрози соціально-економічній безпеці регіону/ О.А. Андренко// БІЗНЕСІНФОРМ - № 9. -2013 – с.119-123